

УДК 811.112.2'373.612

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/32.214681>**Світлана СТРОЙКОВА,**
orcid.org/0000-0002-8909-3236кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри німецької філології
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
(Черкаси, Україна) stroykova151@gmail.com**МОДЕЛЬ ПОХОДЖЕННЯ НІМЕЦЬКИХ НОМЕНКЛАТУРНИХ НАЗВ РИБ**

У статті здійснено реконструкцію структури знань про позначене та виявлено взаємодію різних пізнавальних механізмів етносвідомості на основі моделі походження номінативних одиниць німецьких номенклатурних найменувань риб. Метою статті є розгляд моделі походження найменувань на матеріалі німецьких назв риб. Методами дослідження виступають описовий метод, метод компонентного аналізу та метод когнітивно-ономасіологічного аналізу, який уможливив встановлення мотиваційної бази та механізмів для німецьких номенів риб на підставі інтерпретації їхньої ономасіологічної структури та когнітивного моделювання структур знань про позначене. Першим етапом моделі (апперцепція) є формування уявлення про рибу на підставі переважно зорових відчуттів, зокрема про її забарвлення, розміри, поведінку. Творення назв вищих категорій класифікаційної номенклатури риб ґрунтується на спостереженнях і уявленнях як результатах апперцепції. На другому етапі інтеріоризації здійснюється інтеграція процесів категоризації та концептуалізації; встановлюється поняття, виявляється його місце в категоризації, а також здійснюється його уточнення та поглиблення. Результатом третього етапу внутрішнього програмування є виокремлення мотиваційної бази найменування риби із структури знань про позначене і системи категоризації. Формування мотиваційної бази і є кінцевою метою етапу внутрішнього програмування, який виступає перехідною ланкою між інтеріоризацією та власне творенням ономасіологічної структури найменування на етапі селекції. З мотиваційної бази на четвертому етапі селекції обирається мотиватор та формується ономасіологічна структура найменування риби. На п'ятому етапі парадигмізації та синтагматизації слово отримує словотвірний потенціал, місце в системі лексичних зв'язків, граматичній підсистемі, мовленнєвому потоці. Перевірка цієї моделі походження щодо формування конкретних німецьких назв риб ґрунтується на принципі двовекторності, який забезпечує здійснення когнітивно-ономасіологічного аналізу. Рух від ономасіологічної структури до структури знань про позначене та навпаки забезпечує достовірність дедуктивно-модельованої структури знань про рибу.

Ключові слова: номенклатурні найменування риб, когнітивно-ономасіологічний аналіз.

Svitlana STROIKOVA,
orcid.org/0000-0002-8909-3236Candidate of Philological Sciences,
Senior Lecturer at the German Department
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy
(Cherkasy, Ukraine) stroykova151@gmail.com**PRODUCTION MODEL OF THE GERMAN NOMENCLATURE FISH NAMINGS**

This article deals with the production model of nominative units for reconstructing the knowledge structure and identifying various cognitive mechanisms of the ethnic consciousness. The aim of this article is to analyze the production model of nominative units on the basis of the German fish namings. The research methods are descriptive method, componential analysis and cognitive-onomasiological analysis. The latter helps to determine the motivational basis and the mechanisms of the German fish namings via interpretation of their onomasiological structures and cognitive modeling of knowledge structures. The first level of the model (apperception) is the formation of fish conception, i.e. its colouring, size and behavior. Fish naming of top categories of fish nomenclature classification is based on observation and conception as the result of apperception. The next stage presupposes interiorization when the place of nominative units in the nomenclature structure is formed via deeper perception of observation. This level results in the creation of a stable image. The second level of interiorization is associated with the integration of categorization and conceptualization processes. The third level of inner programming leads to the formation of the motivational basis. Motivational basis formation is the ultimate goal of this level that serves as a transitional link between interiorization and modeling of namings' onomasiological structure at the stage of selection. The reconstructed motivational basis of the fourth level of selection helps to choose the motivator and to form the onomasiological structure of fish namings. On the fifth level of paradigmization and syntagmization, the word gets the word-building potential, its place in the lexical system, as well as in the grammar subsystem and in actual communication. Verification of this production model of the certain German fish namings is grounded on the principle of two-facedness. This principle presupposes the usage of cognitive-onomasiological analysis and provides for the validity of the deductive-modeled onomasiological structure of fish namings.

Key words: nomenclature names of fishes, cognitive-onomasiological analysis.

Постановка проблеми. У когнітивному напрямі сучасного термінознавства актуальний розгляд терміносистем як засобів пізнання навколишнього світу, що створює підґрунтя для з'ясування когнітивної проєкції процесів термінотворення (Селіванова, 2017). Для з'ясування когнітивного механізму творення найменувань у мові використовуємо когнітивно-ономасіологічний аналіз, розроблений О. О. Селівановою, який може бути застосований як для номенів, так і для термінів. Методика когнітивно-ономасіологічного аналізу ґрунтується, зокрема, на психолінгвістичній моделі породження найменувань.

Мета статті – розгляд цієї моделі на матеріалі німецьких номенклатурних назв риб, вилучених шляхом суцільної вибірки з атласів “Die Meeresfische Europas” (Muus, 1998) та “Atlas der Meeresfische” (Kuiter, Debelius, 2009), а також електронного ресурсу (www.wikipedia.de). Об'єктом дослідження є номенклатура іхтіофауни в німецькій мові. Предмет дослідження – механізми породження німецьких номенклатурних найменувань риб.

Аналіз досліджень. Будь-яка модель є спрощеним представленням ланок і рівнів номінативної структури й отримання «тілом» знака відповідного змісту (Селіванова, 2017). Російська мовознавець О. С. Кубрякова першою побачила можливість використання моделей породження мовлення для пояснення номінаційних процесів (Кубрякова, 1986). До цього у словотворі вже існувала модель словотвірної діяльності І. С. Торопцева, яка мала шість ланок переходу від думки до слова: 1) підготовку ідеального змісту; 2) вибір мотивації (мотивації ознакою й мотивації всім змістом); 3) вибір твірного (слова, сполуки, першосигнальних ознак, звукових уявлень); 4) вибір способу словотворення, регламентований поняттями про способи словотворення і про творення аналогічних, близьких за значенням слів; 5) побудову звукової оболонки з основи твірного слова, звукової сторони похідного слова і словотворчих одиниць (афікси та їх комбінації); 6) зчеплення ідеального й матеріального під час завершення словотворення (Торопцев, 1986: 92–134). Ця модель акцентує увагу на вербальній стадії номінаційного механізму, зводить опис превербального етапу до вказівки на підготовку ідеального змісту. На думку О. О. Селіванової, у цій моделі не відображено, яким чином здійснюється така підготовка і які відбуваються кодові переходи від превербального змісту до вербальної форми (Селіванова, 2017: 171). Визнаючи за цією моделлю високу пояснювальну спроможність у межах традиційного семантико-структурного підходу, дослідниця О. О. Селіванова пропонує

власну модель породження номінативних одиниць, що базується на концепції зв'язку думки та слова О. О. Потебні, на теоретичних та практичних розробках теорії мовленнєвої діяльності та психолінгвістичній моделі породження мовлення (Л. С. Виготський, М. І. Жинкін, О. О. Леонтьєв, О. Р. Лурія, С. Л. Рубінштейн, Д. М. Узнадзе й ін.), ураховує постулати когнітивної семантики щодо значення як конвенційного результату категоризації та концептуалізації світу представниками певної спільноти (Дж. Лакофф, Ж. Факоньє), а також бере до уваги положення про інтеграцію в пізнавальній діяльності свідомих і позасвідомих процесів і нейрофізіологічне підґрунтя мовленнєвої діяльності (Селіванова, 2008). Запропонована модель породження (продукування) найменувань має такі етапи: I – апперцепції (психонетичний); II – інтеріоризації (когнітивний); III – внутрішнього програмування (превербальний); IV – селекції (номінативно-вербальний); V – парадигмізації й синтагмізації (системно-функціональний) (Селіванова, 2017).

Виклад основного матеріалу. Побудова цієї моделі передбачає виокремлення низки постулатів. Перший постулат стосується того, що мислення не є єдиним пізнавальним механізмом для людини, адже величезну роль у пізнанні позначуваного предмета, явища або поняття виконують когнітивні функції відчуттів, почуттів, інтуїції та трансценденції, а також позасвідомі процеси, що належать до сфери психонетичного, на противагу мисленнєвому (Селіванова, 2017: 171). Стосовно номенклатури іхтіофауни, крім наукових знань, особливу значущість має насамперед чуттєва пізнавальна сфера, застосування якої передують формуванню цілісного концепту.

Другим постулатом є те, що знання про позначене набуваються людиною в індивідуальній або колективній пізнавальній діяльності шляхом обробки емпіричних даних, вилучених зі світу дійсності, або на підставі впорядкування внутрішнього рефлексивного досвіду, що не має проєкції на реалії світу (Селіванова, 2017). Під час вивчення німецької номенклатури риб ми використовуємо емпіричні дані номінаторів, якими є німецькі іхтіологи як наукова спільнота, що узгоджують свої дії, обробляють результати досвіду й вибирають відповідну назву видів іхтіофауни.

Третій постулат передбачає те, що ономасіологічна структура найменування може мати первинний або вторинний характер: у першому разі вона є новою в мові, хоч і створеною на базі морфем і моделей, наявних у мові; у другому – уже наявне в мові найменування набуває нового змісту (Селіванова, 2017). У масиві досліджуваних нами

німецьких номенклатурних найменувань риб наявні як знаки, створені саме у сфері цієї терміносистеми, так і переосмислені в цій сфері готові мовні позначення, запозичені із загальнонародної мови.

Четвертий постулат є загальносеміотичним і відбиває те, що мовний знак є довільним щодо позначуваного й не відображає його, а лише конвенційно заміщує в кодовій системі мови; натомість стосовно інших знаків у мовній системі похідний знак є зазвичай не випадковим і пов'язаним з іншими знаками відношеннями вмотивованості й похідності (Селіванова, 2017). Уся номенклатура іхтіофауни в німецькій мові є конвенційною й довільною щодо позначення, але всі номенклатурні назви є мотивованими іншими знаками німецької мови.

П'ятий постулат детермінує вибір мотиватора й ономазіологічної структури та визначений внутрішньомовними закономірностями системи, процесами категоризації, стереотипізації й концептуалізації світу та внутрішнього рефлексивного досвіду етносом, архетипами колективного позасвідомого, умовами введення назви до мовлення, тексту тощо (Селіванова, 2017). Для німецької іхтіологічної номенклатури спрацьовують різноманітні детермінанти. Так, творення німецьких назв *Roter Buntbarsch*, *Rotbrauner Kampffisch*, *Großer Grau Hai* зумовлене категоризацією іхтіофауни: застосовано гіпероніми як назви класу, роду в німецькій номенклатурі іхтіофауни. Структури номенів уже мотивовані мовними закономірностями й когнітивними чинниками, тобто, з одного боку, у структурі композита наявний ядерний елемент, який виявляється на класифікаційному рівні, і залежний, який диференціює види. А, наприклад, у назвах *Mittelländisches Petermännchen*, *Großes Petermännchen*, *Kleines Petermännchen* прикметники характеризують видові розмаїття, що закладено як закономірність мовної системи. Внутрішньою закономірністю системи німецької мови взагалі є те, що більшість назв риб є композитними назвами. У німецькому композитному найменуванні *Flügelrossfisch* ("Ihr Körper ist stark abgeplattet und große, horizontal ausgerichtete Brustflossen haben ihnen den Populärnamen eingebracht") (Muus, 1998: 183) застосовано принцип концептуалізації риби етносом як гештальтне уподібнення плавців риби до крил міфологічної істоти Пегаса.

Зважаючи на ці постулати, проєктуюмо модель породження номінативних одиниць на номенклатуру німецьких назв риб.

На першому етапі апперцепції ми використовуємо досвідні знання, набуті зоровими, слуховими, смаковими відчуттями. Результатом цього етапу є формування уявлення про рибу, зокрема про її

забарвлення, розміри, звуки, які видає риба, поведінку. На підставі уявлення про рибу формується поняття, тобто понятійно-логічне ядро, яке поміщає цю істоту до мережі номенклатурної системи.

На другому етапі інтеріоризації здійснюється інтеграція процесів категоризації та концептуалізації. Категоризація є механізмом виведення у структурах мислення, який передбачає об'єднання предметів і явищ у відповідні класи як рубрики досвіду, сформовані шляхом пізнавальної діяльності людини (Селіванова, 2010: 220). На думку дослідників, категоризація досвіду є переважно неусвідомленою й автоматичною, має статичний і динамічний характер, оперує предметними сутностями й абстракціями, раціональним й ірраціональним (Селіванова, 2010). О. С. Кубрякова звертає увагу на те, що категоризація пов'язана з усіма когнітивними системами й операціями: порівнянням, отождоженням, аналогією (Кубрякова, 1991: 42). Під час вибору найменування для риби категоризація забезпечує формування поняття, яке є ознакою віднесеності виду риби до відповідного класу, роду, родини. Категоризація може здійснюватися і на підставі прототипу як найкращого зразка цього класу, вибір якого пов'язаний із досвідом людини, виробленим шляхом її пізнавальної діяльності, особливостями її мислення (Селіванова, 2010: 607). На підставі порівняння риби із прототипом певного роду, родини, класу номінатори з'ясовують, що цю істоту не можна віднести до якогось класу з огляду на низку ознак, тому її віднесення до класу здійснюється на основі прототипу. Наприклад, Карл Лінней у 1758 р. описав рибу *Goldfisch* і дав їй назву *Cyprinus auratus*. Однак унаслідок подальшого опису й вивчення *Karpfen* та *Karause* були поділені на два окремі роди і *Goldfisch* була перейменована на *Carassius auratus*. Згодом стало зрозумілим, що *Goldfisch* – це форма розведення *Silberkarause*, тому назва риби *Goldfisch* отримала своє останнє позначення *Carassius auratus auratus* (Linnaeus, 1758), тобто як підвид виду *Silberkarause*. Віднесення до певного класу риби й отримання його ядерного слова доповнюється процесами глибшого пізнання цієї істоти, тобто створенням концепту.

Концептуалізація є одним із процесів пізнавальної діяльності людини, що полягає в осмисленні й упорядкуванні результатів внутрішнього рефлексивного досвіду людини й уявлень про об'єкти, явища дійсності та їхні ознаки (Селіванова, 2010: 298). Концептуалізація дає змогу нарощувати у процесі когнітивної діяльності інформацію про все те, чим характеризується окремий вид риби. Отже, на етапі інтеріоризації мисленнєво обробляється та чуттєва інформація, яка була отримана, відбувається глибинне пізнання об'єкта спостереження.

Третій етап процесу породження номінативних одиниць риб – внутрішнє програмування – ґрунтується на розробленій Л. С. Виготським та його прихильниками концепції внутрішнього слова (мовлення, програми) як проміжної ланки, що здійснює переведення думки в зовнішнє слово (Виготский, 1982: 163). Відповідно до цієї концепції, на етапі внутрішнього програмування відбувається підготовка думки до об'єктивації та розпочинається мовномисленнева діяльність, пов'язана з пошуком схеми майбутнього висловлення та його мовного типу (Кубрякова, 1991: 15).

Результатом етапу внутрішнього програмування є формування мотиваційної бази, тобто превербальної пропозиційної структури або асоціативного ланцюга, який постає потім мотиватором. На думку О. О. Селіванової, під час внутрішнього програмування активованим може бути будь-який фрагмент структури знань про позначене (Селіванова, 2017: 172). Відносно істинна, несуперечлива інформація про об'єкт номінації застосовує такі назви: *Pazifik – Knochenhecht*, у якій відображено регіон поширення риби (*der Pazifische Ozean*), особливості її будови (*Knochen*), а також класифікаційну належність до родини панцерникових щук (*Lepisosteidae*). Німецькі назви риб, які ґрунтуються на порівнянні істоти з іншими предметними сферами, у мотиваційній базі формують асоціативний ланцюг. Наприклад, позначення риби *Ritterfisch* (“‘Ritter’ bezieht sich wohl auf die große Rückenflosse, in der man einen Helm, aber auch eine Lanze sehen kann”) (www.wikipedia.de) утворене на підставі асоціацій із певними характеристиками донорської зони ЛЮДИНА, оскільки забарвлення цієї риби схоже на вбрання лицаря. Отже, асоціативний ланцюг ґрунтується на порівнянні зорових гештальтів. Окрім цього, у цій назві застосовано найвищий рівень категоризації *Fisch*.

З мотиваційної бази на четвертому етапі творення назви обирається мотиватор та формується ономазіологічна структура найменування. Вибір найбільш придатних, з високим диференційним потенціалом мотиваторів із мотиваційної бази супроводжується редукцією елементів бази. Редукція мотиваційної бази розглядається нами, слідом за О. О. Селівановою, як ономазіологічна імплікація (Селіванова, 2000: 150–152). Ономазіологічна імплікація надзвичайно поширена в німецькій іхтіологічній номенклатурі. Наприклад, у німецькій номенклатурній назві *Graskarpfen* (“<...> ab einer Länge von sechs bis zehn Zentimeter gehen sie zu pflanzlicher Nahrung über”) (www.wikipedia.de) імпліковано предикат харчування, а в німецьке найменування риби *Schiffshalter* (“Man erkennt diese Fische an einer Saugscheibe auf dem Kopf und Rücken, ähnlich einer Profilschleife”) (Kuiter, Debelius, 2009: 385) імпліковано об'єкт. У разі вибору

мотиватора з іншої предметної сфери в мотиваційній базі відбувається імплікація деяких асоціативних ланок, які власне пов'язують сферу РИБИ з іншою сферою. Наприклад, позначення риби *Schwertfisch* (“Oberkiefer extrem verlängert zu einem starren, spießartigen Schwertfortsatz”) (Muus, 1998: 246) залучає метафоричний знак із донорської зони АРТЕ-ФАКТІВ з огляду на особливості конфігурації рота риби. Отже, у цій німецькій номенклатурній назві імпліковано суміжні ознаки «гострий» і «довгий», на підставі яких відбувається перенесення.

Вибір мотиватора супроводжується вибором ономазіологічного базису, отриманням частино-мовного статусу або формуванням синтаксичної структури складеного найменування (Селіванова, 2017: 176). Усі німецькі номенклатурні назви риб є іменниками, ономазіологічними базисами є певні суфікси, а синтаксичні сполуки різноманітні за граматичною структурою.

Створення нового знака потребує як включення його до відповідної парадигматики термінологічної системи, так і залучення до мовленнєвої сфери, тому на п'ятому етапі парадигмізації та синтагмізації слово отримує словотвірний потенціал, місце в системі лексичних зв'язків, граматичній підсистемі, мовленнєвому потоці тощо (Селіванова, 2017: 176). На цьому етапі іхтіологічне номенклатурне найменування отримує своє місце серед інших номенів, що формують німецьку номенклатуру риб, та набуває відповідної граматичної форми залежно від рівня категоризації, до якого належить позначуваний ним об'єкт.

Парадигмізація передбачає залучення назв риб до синонімічного ряду. Так, чимало німецьких найменувань іхтіофауни мають синонімічну парадигму (наприклад, *Meerbrassen, Zahnbrassen, Rotbrassen; Schiffshalter, Walsauger, Schildfische*). Завдяки належності слів до термінологічної системи назви риб не розвивають словотвірного потенціалу та вторинних лексичних значень. На етапі синтагмізації вживання слова в мовленнєвому потоці дає змогу сформувати валентнісні відношення.

Висновки. Перевірка цієї моделі породження щодо формування конкретних німецьких назв риб ґрунтується на принципі двовекторності (від ономазіологічної структури номенів до структур знань про позначене і навпаки) і є підґрунтям когнітивно-ономазіологічного аналізу. Рух від ономазіологічної структури до структури знань про позначене й навпаки забезпечує достовірність дедуктивно-модильованої структури знань про рибу. Модель породження німецьких номенклатурних назв риб у перспективі може бути застосована для моделювання й аналізу інших номенклатур на матеріалі різних мов, що поглиблює наші знання про механізми номінації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Выготский Л. С. Мышление и речь : собрание сочинений : в 8-ми т. Москва : Педагогика, 1982. Т. 2. С. 5–361.
2. Жинкин Н. И. Речь как проводник информации. Москва : Наука, 1982. 160 с.
3. Леонтьев А. А. Основы психолингвистики. Москва : Смысл, 1999. 287 с.
4. Лурия А. Р. Язык и сознание. Москва : Издательство Московского университета, 1979. 320 с.
5. Кубрякова Е. С. Номинативный аспект речевой деятельности. Москва : Наука, 1986. 158 с.
6. Кубрякова Е. С., Шахнарович А. М., Сахарный Л. В. Человеческий фактор в языке: Язык и порождение речи. Москва : Наука, 1991. 210 с.
7. Рубинштейн С. Л. Избранные философско-психологические труды : Основы онтологии, логики и психологии. Москва : Наука, 1997. 462 с.
8. Селиванова Е. А. Когнитивная ономазиология. Киев : Издательство украинского фитосоциологического центра, 2000. 248 с.
9. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2010. 844 с.
10. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Черкаси, 2017. 890 п.
11. Торопцев И. С. Словопроизводственная модель. Воронеж : Изд-во Воронежского государственного университета, 1986. 147 с.
12. Узнадзе Д. Н. Психологические исследования. Москва : Наука, 1966. 451 с.
13. Fauconnier G. Mental Spaces : Aspects of Meaning Construction in Natural Language. Cambridge, MA : Bradford MIT / Press, 1985. 190 p.
14. Lakoff G. Women, fire, and dangerous things : What categories reveal about the mind. Chicago : University of Chicago, 1987. 632 p.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

15. Bent J. Muus. Die Meeresfische Europas. Stuttgart : KOSMOS Verlag, 1998. 336 S.
16. Rudie H. Kuitter. Atlas der Meeresfische. The Czech Republic : KOSMOS Verlag, 2009. 728 S.
17. Wikipedia : Die Frei Enzyklopädie. URL: <http://www.wikipedia.de>.

REFERENCES

1. Fauconnier, G. Mental Spaces: Aspects of Meaning Construction in Natural Language. Cambridge, MA : Bradford MIT Press, 1985. 190 p.
2. Kubriakova E. S. Nomynatyvnyi aspekt rechevoi deiatelnosti [The nominative aspect of speech activity]. Moskva: Nauka, 1986. 158 p. [in Russian]
3. Kubriakova E. S., Shakhnarovich A. M., Sakharnyi L. V. Chelovecheskiy faktor v yazyke: Yazyk y porozhdenye rechy [Human factor in language: language and production of speech]. Moskva : Nauka, 1991. 210 p. [in Russian]
4. Lakoff, G. Women, fire, and dangerous things: What categories reveal about the mind. Chicago: University of Chicago, 1987. 632 p.
5. Leontev A. A. Osnovy psikholyngvistyky [Elementary psycholinguistics]. Moskva: Smysl, 1999. 287 p. [in Russian]
6. Lurya A. R. Yazyk y soznanye [Language and cognition]. Moskva: Yzdatelstvo Moskovskoho unyversyteta, 1979. 320p. [in Russian]
7. Selyvanova E. A. Kohnytyvnaia onomasyyohyia [Cognitive onomasiology]. Kiev: Yzdatelstvo ukraynskoho fyotosyyohycheskoho tsentra, 2000. 248 p. [in Ukraine]
8. Rubynshtein S. L. Yzbrannyye fylosofsko-psykholyngvycheskiye trudy: Osnovy ontolohyy, lohyky y psykholyngvyy [Selected philosophical-psycholinguistic works: Elementary ontology, logic and psychology]. Moskva: Nauka, 1997. 462 p. [in Russian]
9. Selivanova O. O. Lnhvystychna entsyklopediia [Linguistic encyclopedia]. Poltava: Dovkillia-K, 2010. 844 p. [in Ukraine]
10. Selivanova O. O. Suchasna lnhvistyka: napriamy ta problemy [Modern linguistics: directions and problems]. Poltava. 2017. 890 p. [in Ukraine]
11. Toroptsev Y. S. Slovoptyzvodstvennaia model [Word production model]. Voronezh : Yzdatelstvo Voronezhskoho hosudarstvennoho unyversyteta, 1986. 147 p. [in Russian]
12. Uzmadze D. N. Psykholyngvycheskiye yssledovanyia [Psycholinguistic research]. Moskva : Nauka, 1966. 451 p. [in Russian]
13. Vyhotskiy L. S. Myshlenye y rech [Mind and speech]. Moskva: Pedahohyka, 1982. T. 2. Pp. 5–361. [in Russian]
14. Zhynkyn N. Y. Rech kak provodnyk ynformatsyy [Speech as information explorer]. Moskva : Nauka, 1982. 160 p. [in Russian]

SOURCES OF ILLUSTRATIVE EXAMPLES

15. Bent J. Muus. Die Meeresfische Europas. Stuttgart : KOSMOS Verlag, 1998. 336 S. [in German]
16. Rudie H. Kuitter. Atlas der Meeresfische. The Czech Republic: KOSMOS Verlag, 2009. 728 S. [in German]
17. Wikipedia. Retrieved from www.wikipedia.de [in German].